

A kezdet kezdetén kell a leggondosabban ügyelni rá, hogy meglegyen a dolgok egyensúlya. Ezt jól tudja a Bene Gesserit minden tagja. Aki tehát tanulmányozni kezdi Muad-Dib életét, az ne feledje el elhelyezni a korában: IV. Shaddam, a Padisah Császár életének 57. évében jött a világra. És különösen ne feledje el elhelyezni környezetében: az Arrakis bolygón. Ne téveszsen meg senkit az, hogy a Caladanon született, és ott élte le első tizenöt évét. Muad-Dib helye mindörökké az Arrakis, az a bolygó, amelyet Dúne néven ismernek.

IRULAN HERCEGNŐ: *MUAD-DIB ÉLETE ÉS MŰVE*

Az Arrakisra való elindulás előtti héten, amikor már szinte elviselhetetlen őrjöngéssé fokozódott az utolsó napok sürgése-forgása, egy vénasszony jött látogatóba a fiú, Paul anyjához.

Meleg éjszaka volt a Caladan-kastélyban. Az ősi kötömeg, mely huszonhat nemzedéken át szolgált az Atreides-család otthonául, most hideg verejtékes érzetet kellett, mint mindig, ha időváltás közeledett.

Az öregasszonyt az oldalajtón engedték be, elhaladt a boltozatos folyosón Paul szobája mellett, és megengedték, hogy egy pillanatra megnézze az ágyban fekvő fiút. A majdnem a padlóig leeresztett függőlámpa halvány fényénél az álmából felriadt fiú csak egy vaskos női alakot látott az ajtóban állni, egy lépéssel anyja előtt. Az öregasszony árnyalakja boszorkányszerű volt – haja összegubancolódott pókhálóként fonta körül sötétbe borult arcát, melyből csak az ékkőként ragyogó szem világított.

– Nem kicsi a korához képest, Jessica? – kérdezte az öregasszony. Sípolt, dongott a hangja, mint egy felhangolatlan baliset.

Paul anyja lágy alt hangján válaszolt:

– Az Atreides-ivadékok közismerten későn szoktak nővésnek indulni, Tisztelendő Anyám.

– Mondják, mondják... – dünnyögte az öregasszony. – De hát már tizenöt éves...

– Igen, Tisztelendő Anyám.

– Ébren van és hallgatózik – mondta az öregasszony. – Ravaszdi kis gazfickó! – Kuncogott. – De a fejedelmi személyeknek szükségük is van a ravaszásra. És ha csakugyan ő a Kwisatz Haderach... hát...

Az ágy sötétjében Paul éppen csak résnyire nyitotta ki a szemét. A két, madár módra csillogó ovális – az öregasszony szeme – mintha kitágult, fölizzott volna, ahogy az övébe nézett.

– Aludj jól, ravasz kis gazfickó! – mondta az öregasszony. – Holnap szükséged lesz minden erődre, hogy elviseld a gom-dzsabbaromat!

Ezzel elment, maga előtt tolt a Paul anyját. Határozott döntéssel csukódott be mögöttük az ajtó.

A fiú szeméből elszállt az álom. *Mi lehet az a gom-dzsabbar?*

Minden izgalom közül, ami a nagy változást kísérte, ennek az öregasszonynak a megjelenése volt a legdöbbenetesebb.

Tisztelendő Anyám...

És Jessicának szólította az anyját, mintha holmi közönséges szolgálólány lett volna, nem pedig a Bene Gesserit tagja, hercegi ágyas, a hercegi trónörökös szülőanyja!

A gom-dzsabbar valami arrakisi dolog lehet, amit meg kell ismernem, mielőtt odamegyünk? – tűnődött.

Hangtalanul forgatta a szájában a különös, idegen szavakat: *Gom-dzsabbar... Kwisatz Haderach...*

Olyan sok mindent kellett megtanulni! Az Arrakis annyira másmilyennek ígért, mint a Caladan, hogy a fiú feje már kavargott az új ismeretektől. *Arrakis... Dúne... Sivatagbolygó...*

Thufir Hawat, Paul apjának főorgyilkosa már elmagyarázta a fiúnak, hogy halálos ellenségeik, a Harkonnenek nyolcvan évig voltak az Arrakison, részleges hűbértokként uralva a bolygót a szerződés alapján, amelyet a KHAFT-társasággal kötöttek a fiatalító fűszer, a *melanzs* bányászatára. A Harkonnenek most távoznak, és az Atrides-ház lép a helyükbe teljes hűbértúri joggal – látszólag Leto herceg igen népszerű a Landsraad Nagy Házai között.

„A népszerű ember kihívja maga ellen a hatalmasok féltékenységét” – mondta Hawat.

Arrakis... Dúne... Sivatagbolygó...

Ahogy Paul lassan álomba merült, egy arrakisi barlang jelent meg előtte. Körülötte néma emberalakok mozogtak a parázsgömbök halovány fényében. Ünnepeyes érzés fogta el, mintha templomban lett volna, ahogy hallgatott egy halk hangot: kopp, kopp, kopp – a víz csepegését. Paul így, álmában is tudta, hogy ébredés után emlékezni fog rá. Mindig emlékezett azokra az álmokra, amelyekben előre látta a jövőt.

Aztán az álom szertefoszlott.

Paul fölébredt. Érezte maga körül az ágy melegét, s tovább csapongtak a gondolatai. Ez a világ, a Caladan-kastély, ahol sem játszani, sem hasonló korú fiúkkal barátkozni nem tudott, talán nem is érdemli meg, hogy szomorúsággal búcsúzzék tőle. A tanítója, dr. Yueh már célzott rá, hogy a *faufreluch*-osztályrendszer nem érvényesül olyan szigorúan az Arrakison. A bolygó olyan népnek volt a hazája, akik a sivatag peremén éltek, s nem parancsolt nekik sem kaid, sem bashar: ők voltak a fremenek, a sivatagi nomádok, akiket nem tudott lajstromba venni a Császári Regátus egyetlen népszámlálása sem.

Arrakis... Dúne... Sivatagbolygó...

Paul megérezte magában a feszültséget, és úgy döntött, végrehajtja az egyik lélek-test gyakorlatot, amelyet az anyja tanított meg neki. Három gyors lélegzetvétel elindította a reakciókat: lebegő tudati állapot... tudat-összpontosítás... aortatágulás... kerülni az összpontosítás nélküli tudatosság mechanizmusát... vállalt és akart tudatosság... feldúsított vér tódul a túlterhelt területekre... *az ember nem juthat táplálékhoz-biztonsághoz-szabadsághoz pusztán ösztönös úton... az állati tudat nem terjed tovább az adott pillanatnál... nem fogja föl, hogy a préda kipusztulhat... az állat rombol, de nem épít... az állati örömök az érzékelési szint közelében maradnak, nincs tudatos észlelés... az embernek koordináta-rendszer kell, hogy azon át lássa a világegyetemet... vállalt és akart tudatosság, ez kifeszíti a koordinátahálót... a testi integritás követi az idegvéráramot a sejtszükségletek legmélyebb tudatával összhangban... minden tárgy/sejt/lény mulandó... törekedj a dinamikus állandóságra a körülvevő...*

Paul lebegő tudatállapotában egyenletesen hömpölygött körbe-körbe-körbe a „lecke”.

Amikor a hajnal sárgás fénye megérintette az ablakpárkányt, a fiú lehunyta szemhéján át érzékelte a fényt. Kinyitotta a szemét, meglátta a hálószoba mennyezetének ismerős gerendarajzolatát, meghallotta a kastélybeli sürgés-forgás ismerős neszeit.

Kinyílt az ajtó, az anyja nézett be. Bronzszínű árnyalatokban játszó haját fekete szalag fogta össze a feje tetején, ovális arca kifejezéstelen volt, zöld szeme komolyan nézett a fiúra.

– Ébren vagy – állapította meg. – Jól aludtál?

– Igen.

Paul szemügyre vette a nyúlánk alakot, érzékelte a feszültséget a válla tartásában, ahogy ruhát keresett a faliszekrényekben. Másvalaki talán nem vette volna észre a feszültséget, de Paulnak az anyja jól megtanította a Bene Gesserit-módszert: az aprólékos részletmegfigyelést. Jessica most megfordult, odanyújtott egy mérsékeltén elegáns kabátkát. A zsebe fölött ott ékeskedett a vörös sólymos Atreides-címer.

– Siess, öltözz fel! – mondta. – A Tisztelendő Anya már vár!

– Róla is álmodtam – mondta Paul. – Ki ez?

– Ő volt a tanítóm a Bene Gesserit-iskolában. Most a Császár Igazmondója. És Paul... – Tétovázott. – El kell mondanod neki az álmaidat.

– Jó. Őmiatta kaptuk meg Arrakist?

– Nem „kaptuk meg” Arrakist. – Jessica leporolt egy nadrágot, odaakasztotta a ruhaállványra az ágy mellé. – Ne vározkodtasd meg a Tisztelendő Anyát!

Paul felült, átfogta a térdét.

– Mi az a gom-dzsabbar?

Az anyjától szerzett tudás ismét érzékelhetővé tette a szinte láthatatlan tétovázást, az idegrendszer vallomását, amely a félelemről árulkodott.

Jessica odament az ablakhoz, félrehúzta a függönyöket, elnézett a folyóparti gyümölcsösök felett a Syubi-hegy felé.

– Nemsokára megtudod, hogy mi az... a gom-dzsabbar – mondta.

Paul hallotta a hangjában a félelmet, és csodálkozott rajta.

Jessica nem fordult meg, úgy szólt oda:

– A Tisztelendő Anya a délelőtti fogadószobámban vár. Kérlek, siess!

Gaius Helen Mohiam Tisztelendő Anya egy kárpitozott széken ülve nézte, ahogy közeledik feléje az anya és fia. Két oldalán az ablakokból szép kilátás nyílt a folyó déli kanyarulatára és az Atreidesek családi birtokának zöldellő mezőire, de a Tisztelendő Anyát nem érdekelte a kilátás. Ma reggel tagadhatatlanul öregnek érezte magát, és igencsak nyugós kedvében volt. Mindezért az úrutat kárhoztatta, meg azt, hogy alkalmazkodnia kellett ahhoz a nyomorult Úrligához és a titkolózásukhoz. De hát ez a küldetés bizony egy Bene Gesserit Látnok személyes közreműködését igényelte. Még a Padisah Császár Igazmondója sem bújhatott ki ez alól a felelősség alól, ha a kötelesség szólította.

A mindent ennek a Jessicának! – gondolta a Tisztelendő Anya. – *Ha legalább leányt szült volna nekünk, ahogy a parancsa szólt!*

Jessica megállt három lépéssel a szék előtt, könnyedén bókkolt, bal keze finom mozdulattal végigsiklott szoknyáján. Paul azt a kurta meghajlást választotta, amelyre a táncmestere tanította meg – amelyet akkor szokás használni, amikor „az ember nincs tisztában a másik pozíciójával”.

Paul köszöntésének finom árnyalatai nem kerülték el a Tisztelendő Anya figyelmét.

– Óvatos természetű a fiú, Jessica – jegyezte meg.

Jessica keze Paul vállára rebbent, megszorult rajta. Egy szívdobbanásnyi időre félelem lüktetett a tenyeréből. Aztán összeszedte magát.

– Óvatosságra lett nevelve, Tisztelendő Anyám.

Mitől fél úgy? – csodálkozott magában Paul.

Az öregasszony egyetlen átfogó pillantással szemügyre vette Pault: az arca ovális, mint Jessicáé, de erős csontozatú... a haja mélyfekete, mint a hercegé, a szemöldöke vonala azonban az anyai nagypajáé, akit nem szabad megnevezni, meg az a keskeny, gögös orr is; az egyenes nézésű zöld szempár pedig az öreg hercegé, a régen halott apai nagypajáé.

Bizony, ő volt az, aki tudta, mi a stílus, még a halálban is – gondolta a Tisztelendő Anya.

– Más a nevelés – mondta –, és más az alapfölépítés. Majd meglátjuk. – Az öreg szempár szigorúan rávillant Jessicára. – Hagyjál magunkra minket! Parancsolom, hogy foglald el magad a békéről való meditációval!

Jessica elvette a kezét Paul válláról.

– Tisztelendő Anyám, én...

– Jessica! Tudod, hogy meg kell lennie!

Paul értetlenül nézett föl az anyjára.

Jessica kihúzta magát.

– Igen... persze, hogy tudom.

Paul tekintete visszaugrott a Tisztelendő Anyára. Óvatosságra intette nemcsak az udvariasság, hanem az is, hogy az anyja szemlátomást tisztelettel és félelemmel tekintett erre az öregasszonyra. Ugyanakkor haragos aggodalommal töltötte el az anyjából érezhetően sugárzó szorongás.

– Paul... – Jessica mély lélegzetet vett. – Ez a próba, amelyen át kell esned... ez nagyon fontos nekem.

– Próba? – A fiú fölnézett rá.

– Ne feledd, hogy hercegi sarj vagy! – mondta Jessica. Sarkon fordult, és suhogó szoknyával, határozott lépésekkel kiment a szobából. Tompa kondulással csukódott be mögötte az ajtó.

Paul farkasszemét nézett az öregasszonnyal, uralkodott a haragján.

– Miféle dolog úgy elküldeni Jessica úrnőt, mintha holmi szolgáló volna?

Mosoly rezdült meg a ráncos, öreg száj szögletében.

– Jessica úrnő, fiacskám, a szolgálóm volt tizennégy éven át az iskolában. – Bólintott. – Még hozzá jó szolgálóm. Most viszont *idejössz!*

Csattant a parancs. Paul azon kapta magát, hogy engedelmeskedik, mielőtt fontolóra vehette volna. *A Hangot használja* – gondolta. Az öregasszony intésére megállt mellette.

– Látod ezt? – kérdezte a Tisztelendő Anya. Köntöse redői közül előhúzott egy zöld fémkockát, arasznyi lehetett egy-egy oldala. Megfordította, Paul látta, hogy az egyik oldala nyitott – feketén tátongott, és furcsa mód ijesztő volt. Mintha egyetlen fénysugár sem hatolt volna be abba a nyitott feketeségbe.

– Tedd bele a jobb kezedet! – mondta az öregasszony.

Pault félelem kerítette a hatalmába. Hátrálni akart, de az öregasszony rászólt:

– Így engedelmeskedel az anyádnak?

A fiú fölpillantott a madár módra csillogó szempárba.

Lassan, érezve a kényszert, de ellenállásra képtelenül, Paul beletette a kezét a dobozba. Először hidegséget érzett, ahogy a feketeség összezárult a keze körül, aztán síkos fémet tapintottak az ujjai. Mintha elzsibbadt volna a keze.

Az öregasszony arca ragadozó kifejezést öltött. Elvette jobb kezét a dobozról, és Paul nyaka közelébe emelte. A fiú fémes csillogást látott a szeme sarkából, arra akarta fordítani a fejét.

– Ne mozdulj! – csattant fel az öregasszony.

Megint a Hangot használja! Paul visszafordította tekintetét a Tisztelendő Anya arcára.

– A gom-dzsabbart tartom a nyakadnál – mondta az öregasszony. – A gom-dzsabbart, az ádáz haragú ellenséget! Hegyes tű, rajta egy csepp méreg. Hohó! Ne húzódj el, mert megérzed a mérget!

Paul nyelni akart, de kiszáradt a torka. Nem tudta levenni a szemét a barázdás, vén arcról, a csillogó szemről, a beszéd közben ezüstösen kivillanó fémfogokról, a sápadt ínyről.

– Egy hercegi sarjnak ismernie kell a mérgeket – mondta az öregasszony. – A kor-szellem, igaz? *Musky*: mérgezés itallal! *Aumas*: mérgezés étellel! Vannak gyors mérgek, lassú mérgek, van ilyen, van olyan, van amolyan. Hát tessék, a legújabb: a gom-dzsabbart! Csak állatokat öl meg.

A büszkeség úrrá lett Paul félelmén.

– Azt mered állítani, hogy egy herceg fia holmi állat?!

– Mondjuk, hogy nem tartom lehetetlennek, hogy ember vagy – felelte az öregasszony. – Nono! Már figyelmeztettelek, hogy ne próbálj elugrani! Öreg vagyok, de a kezem a nyakadba tudja döfni ezt a tűt, mielőtt elszökhetnél tőlem!

– Ki vagy? – suttogta a fiú. – Hogy tudtad rávenni az anyámat, hogy egyedül hagyjon veled? A Harkonnenek küldtek?

– A Harkonnenek? Még csak az kellene! Most hallgass! – Egy száraz ujj megérintette Paul nyakát, a fiú megfékezte az akaratlan impulzust, hogy elugorjék.

– Jól van – mondta az öregasszony. – Kiálltad az első próbát. A többi pedig nagyon egyszerű lesz: ha kihúzod a kezéd a dobozból, meghalsz! Ez az egyetlen szabály. Ha bent tartod a kezéd, életben maradsz. Ha kihúzod, meghalsz.

Paul mélyet lélegzett, úrrá lett a reszketésén.

– Ha egyet kiáltok, másodperceken belül berohannak a szolgák, és te halsz meg!

– A szolgákat feltartóztatja az anyád, aki ott őrököl az ajtó előtt. Bízhatok benne. Az anyád túlélte ezt a próbát. Most rajtad a sor. Tekintsd meg tiszteltetésnek! Ritkán teszünk ki ennek fiúgyermeket.

A kíváncsiság elviselhetővé csökkentette Paul félelmét. Érezte az öregasszony hangjából, hogy igazat mond, semmi kétség. Ha az anyja odakint őrököl... ha ez valóban próba... Es így vagy úgy, tudta, hogy csapdában van, nem engedi menekülni az a kéz a nyakánál és a kézben a gom-dzsabbart. Emlékezetébe idézte a félelem elleni litániát, amelyre az anyja tanította meg a Bene Gesserit rituáléjából.

Nem szabad félnem. A félelem az elme gyilkosa. A félelem a kis halál, mely teljes megsemmisüléshez vezet. Szembenézek félelmemmel. Hagyom, hogy áthaladjon rajtam, fölöttem. És amikor mögöttem van, utána fordítom belső tekintetemet, követem az útját. Amikor a félelem elment, nem marad semmi, csak én magam.

Érezte, hogy visszatér a nyugalma.

– Tessék, asszonyosság, csináld csak!

– Asszonyosság! – csattant fel a Tisztelendő Anya. – Mi tagadás, van benned bátorság! Hát majd meglátjuk, kis uraság! – Közel hajolt, szinte suttogássá halkult a hangja. – Fájdalmat fogsz érezni a kezében. Fájdalmat! De ha kihúzod a dobozból, megérintem a nyakad a gom-dzsabbartommal, és olyan gyorsan jön a halál, mintha a bakó bárdja csapna le! Ha kihúzod a kezéd, a gom-dzsabbart végez veled. Érted?

– Mi van a dobozban?

– Fájdalom.

A fiú érezte, hogy a kezében erősödik a bizsergés. Összeszorította a száját. *Miféle próba lehet ez?* – tűnődött. A bizsergésből viszketés lett.

Az öregasszony megszólalt:

– Hallottál már róla, hogy az állat leharapja a lábát, hogy kiszabaduljon a csapdából? Az az állati megoldás. Az ember inkább benne marad a csapdában, eltűri a fájdalmat, halottnak tettet magát, hogy aztán megölhesse a csapdavesztőt, és ezzel elháríthassa a veszélyt a hozzá hasonlók feje felől.

A viszketésből enyhe égető érzés lett.

– Miért csinálod ezt? – förmedt rá Paul.

– Hogy megtudjam, ember vagy-e. Hallgass!

Paul ökölbe szorította a bal kezét, ahogy a másokban erősödött az égető érzés. Lassan fokozódott: szinte rétegenként rakódott a forróságra, a forróságra, a forróságra... a forróságra! A fiú érezte, hogy a szabad kezén a körmök belevájódnak a tenyerébe. Be akarta hajlítani égő keze ujjait, de nem tudta megmozdítani őket.

– Éget – suttogta.

– Csend!

A karján végiglyuktetett a fájdalom. Izzadság verte ki a homlokát. Minden idegszála őrzöngve követelte, hogy húzza ki a kezét abból a tüzes katlanból... de... a gomdzsabbar! Nem mozdította meg a fejét, csak a szemét próbálta elfordítani annyira, hogy meglássa a nyakának meredő iszonyatos tűt. Észrevette, hogy zihálva szedi a levegőt, uralkodni akart a lélegzésén, de nem tudott.

Fáj!

Minden megszűnt a világban, csak az a kínban égő kéz létezett, és a közvetlen közletről reá meredő, vénséges vén arc.

Az ajka úgy kiszáradt, hogy alig tudta szétválasztani.

Jaj, jaj, jaj!

Szinte mintha érezte volna, hogy azon a legyötört kézen összepöndörödik a bőr, összesül, lefoszlik a hús, amíg csak az elszenesedett csontok maradnak...

Elmúlt!

Mintha csak kikapcsolták volna, a fájdalom hirtelen megszűnt.

Paul érezte, hogy remeg a jobb karja, érezte, hogy verítékben úszik a teste.

– Elég – mormolta az öregasszony. – Kull wahad! Egyetlen leánygyermek sem bír ki ennyit soha! Alighanem szerettem volna, hogy elbukj! – Hátradólt, elvette a gomdzsabbart a fiú nyakától. – Vedd ki a kezéd a dobozból, ifjú emberi lény, és nézd meg!

Paul megfékezte a kínzó reszketést, rámeredt a fénytelen ürességre, ahol a keze mintha saját akaratából maradt volna. A fájdalom emléke megbénította. A józan ész azt súgta, hogy megfeketedett csonkot fog kihúzni abból a dobozból.

– Rajta! – csattant fel az öregasszony.

Paul kikapta a kezét, és döbbsen bámult rá. Semmi nyom! Semmi jele a gyötrelmek! Fölemelte a kezét, megforgatta, behajlította az ujjait.

– Fájdalom idegi gerjesztéssel – mondta a Tisztelendő Anya. – Szép is volna, megcsonkítani a potenciális emberi lényeket! Nem mondom, vannak, akik sokat adnának ennek a kis doboznak a titkáért. – Elrejtette a köntöse redői között.

– De hát a fájdalom...

– Fájdalom! – mondta fitymálóan az öregasszony. – Az igazi ember minden ideget megfegyvelmezt a testében.

Paul most vette észre, hogy sajog a bal keze. Kinyitotta összeszorított öklét, megnézte a négy véres nyomot, ahol a körmei belemélyedtek a tenyerébe. Leengedte a karját, ránézett az öregasszonyra.

– Ezt csináltad egyszer az anyámmal?

– Láttad már, hogy rostálják a homokot?!

Suhogva csapott le a kérdés, mintha egyenesen az agyát súrolta volna, Paul gondolatai megkavarodtak, hirtelen magasabb szinten tudatosította: *Rostálják a homokot.* Bólintott.

– Mi, a Bene Gesserit az embereket rostáljuk, hogy megtaláljuk az igaziakat.

Paul fölemelte a jobb kezét, tudatosan igyekezett fölledzni a fájdalom emlékét.

– És ebből áll az egész? A fájdalomból?

– Megfigyeltelek a fájdalomadban, fiam. A fájdalom csak a próba tengelye. Az anyádtól tudhatod, milyenek a megfigyelési módszereink. Látom benned a tanítása nyomait. A mi próbánk a válság és a megfigyelés.

Paul hallotta a hangjában a megerősítést.

– Ez igazság! – nyugtázta.

Az öregasszony rámeredt. A fiú érzékeli, mi az igazság! Lehetséges volna, hogy csakugyan ő az? Elfojtotta a lelkesedést, figyelmeztette magát: *A remény elködösíti a megfigyelést.*

– Tehát tudod, mikor hisznek az emberek abban, amit mondanak – jegyezte meg.

– Tudom.

A válaszban benne rezegtek az ismételt próbákkal ellenőrzött képesség felhangjai. Az öregasszony hallotta őket.

– Talán te vagy a Kwisatz Haderach – mondta. – Ül le, testvérekem, ide, a lábamhoz!

– Inkább állok.

– Az anyád a lábamnál ült annak idején.

– Én nem vagyok az anyám.

– Egy kicsit gyűlölsz bennünket, mi? – Az ajtó felé tekintett, kikiáltott: – Jessica!

Az ajtó kivágódott, Jessica mozdulatlanul, merev tekintettel nézett be a szobába. Aztán mintha az egész lénye ellágyult volna, ahogy meglátta Pault. Látható erőfeszítéssel egy kis mosolyra húzta a száját.

– Jessica, elmúlt-e valaha az irántam érzett gyűlöleted? – kérdezte az öregasszony.

– Egyszerre szeretlek és gyűlöllek, Tisztelendő Anyám – mondta Jessica. – A gyűlölet... az a fájdalomkából fakad, amelyeket sohasem szabad elfelejtenem. A szeretet, az...

– Csak a pusztá tény! – szakította félbe az öregasszony, de szelíd volt a hangja. – Most már bejöhetsz, de maradj csendben! Csukd be az ajtót, és ügyelj, hogy senki se zavarjon bennünket!

Jessica belépett a szobába, becsukta az ajtót, és háttal nekitámaszkodott. *A fiam él* – gondolta. – *A fiam él, és... igazi ember. Tudtam, hogy az... de... de él! Most már én is élhetek tovább.* A hátának nyomódó ajtót keménynek, valóságosnak érezte. A szobában minden szinte nekifeszült az érzékeinek.

A fiam él!

Paul ránézett az anyjára. *Jessica igazat mondott.* A fiú szeretett volna egyedül elvonulni, átgondolni ezt az élményt, de tudta, hogy nem mehet el, amíg el nem bocsátják. Az öregasszony hatalomra tett szert fölötte. *Igazságot beszéltek.* Az anyja átesett ezen a próbán. Félelmetes célja lehet a próbának... mert a fájdalom és a rettegés félelmetes volt. Paul tudta, milyenek szoktak lenni a félelmetes célok. Minden esély ellenében indultak harcba. Öntörvényűek voltak, önmagukat tették szükségessé. Paul úgy érezte, megfertőződött valami félelmetes céllal, de még nem tudta, mi az.

– Egy napon, fiam – mondta az öregasszony –, talán neked is meg kell állnod odakint egy ilyen ajtó előtt. Nem akármilyen feladat!

Paul lenézett a kézre, mely megismerte a fájdalmat, aztán föltekintett a Tisztelendő Anyára. Az öregasszony hangja most különbözött minden más hangtól, amellyel valaha is találkozott. Fényes kontúr vette körül szavait. Élük volt. Paul úgy érezte, kérdezzen bármit, olyan választ kap, ami ki tudja emelni ebből a hűs-vér világból valami magasabb rendűbe.

– Miért keresik az igazi embereket? – kérdezte.

– Hogy felszabadítsunk benneteket.

– Felszabadítsanak?

– Egyszer az emberek rábízták a gépekre, hogy gondolkodjanak helyettük, abban a reményben, hogy ez majd föl szabadítja őket. De csak oda vezetett, hogy más gépekkel szövetkezett emberek a rabszolgáikká tehettek őket.

– „Ne készíts gépezetet az emberi elme hasonlatosságára” – idézte Paul.

– Egyenesen a Butleri Dzsihadból és az *Orániai Katolikus Bibliából* – mondta az öregasszony. – De az O. K. Bibliának igazában azt kellett volna mondania: „Ne készíts gépezetet, amely az *igazi emberi* elme utánczata.” Tanulmányoztad a szolgálatodban álló Mentátot?

– *Együtt* végeztem tanulmányokat Thufir Hawattal.

– A Nagy Lázadás elvett az emberektől egy mankót. Kikényszerítette az *igazi emberi* elmék fejlődését. Iskolák jöttek létre az *igazi emberi* tehetségek képzésére.

– A Bene Gesserit-iskolák?

Az öregasszony bólintott.

– Mostanra csak kettő maradt fenn azokból az ősi iskolákból: a Bene Gesserit és az Úrliga. A Liga, sejtésünk szerint, a szinte tiszta matematikát helyezi előtérbe. A Bene Gesserit más funkciót tölt be.

– Politizál – mondta Paul.

– Kull wahad! – fakadt ki az öregasszony. Szúrós pillantást vetett Jessicára.

– Nem én mondtam neki, Tisztelendő Anyám – mondta Jessica.

A Tisztelendő Anya figyelme ismét a fiúra irányult.

– Ehhez feltűnően kevés adatra volt szükséged – jegyezte meg. – Bizony, politizál! Az eredeti Bene Gesserit-iskolát olyanok irányították, akik jól látták, hogy szükség van a folyamatosság összekötő fonalára az emberiség kusza ügyeiben. És látták, hogy ilyen folyamatosság csak akkor lehetséges, ha elkülönítik az emberi örökséget az állati örökségtől – tenyésztési céllal!

Paul hirtelen úgy érezte, hogy az öregasszony szavai elveszítették különös élességüket. Úgy érezte, sértik azt az érzékét, amelyet az anyja *ösztönös helyességérzetnek* hívott. Nem mintha a Tisztelendő Anya hazudott volna; szemlátomást hitt abban, amit mondott. Ez valami mélyebb disszonancia volt, valami, ami összefüggött Paul félelmetes céljával...

– De az anyám azt mondta, hogy az iskolákban sok Bene Gesserit nem tudja, honnan származik.

– A leszármazás mindig benne van a feljegyzéseinkben – mondta az öregasszony.

– Az anyád tudja, hogy vagy Bene Gesserit-ivadék, vagy a genetikai anyaga önmagában is elfogadható volt.

– Akkor miért nem tudhatta meg, kik voltak a szülei?

– Sokan tudják... sokan nem tudják. Előfordulhatott volna például, hogy keresztetni akarjuk egy közeli rokonával, hogy dominánssá tegyünk valamilyen öröklődő jegyet. Sokféle indíték vezérel bennünket.

Pault megint elfogta a helytelenség érzete. Azt mondta:

– Sokat vállaltok magatokra!

A Tisztelendő Anya fürkészően ránézett. *Jól hallottam, bírálat volt a hangjában?*

– Súlyos teher nehezedik ránk – válaszolta.
 Paul érezte, hogy egyre jobban magához tér a próba okozta megrázkódtatásból. Átható tekintettel végigmérte az öregasszonyt.
 – Azt mondd, lehet, hogy én vagyok a... Kwisatz Haderach. És az micsoda? Valami eleven gom-dzsabbar?
 – Paul! – szólt rá az anyja. – Nem szabad ilyen hangosan beszélni a...
 – Ezt bízd rám, Jessica! – szólt közbe az öregasszony. – Mondd csak, fiatalember, mit tudsz az igazmondató szerről?
 – Az a célja, hogy fokozza az igazság és a hamisság megkülönböztetésének képességét. Anyám elmondta.
 – Láttál már igazságrévületet?
 A fiú megrázta a fejét.
 – Nem.
 – A szer veszélyes – mondta a Tisztelendő Anya –, de felnyitja az ember lelki szemét. Amikor az Igazmondó a szer hatása alatt áll, sok helyet szemügyre vehet az emlékezetében – a teste emlékezetében. Végigtekintünk a múlt rengeteg ösvényén... de csak a női ösvényeken. – Szomorúság csendült a hangjában. – Van azonban egy hely, ahová egyetlen Igazmondó sem tud tekinteni. Taszít bennünket, rettegéssel tölt el. Úgy tartják, hogy egy napon eljön majd egy férfi, ki a szer hatására megtalálja belső látását. Ő majd betekint oda, ahová mi nem tudunk: a női és férfimúltakba is.
 – Ő lesz az a Kwisatz Haderach?
 – Igen, az, aki sok helyen lehet egyszerre: a Kwisatz Haderach. Sok férfi megpróbálkozott a szerrel... nagyon-nagyon sok, de egyiküknek sem sikerült.
 – Megpróbálkoztak vele, és kudarcot vallottak? Mind?
 – Ó, nem! – Az öregasszony megrázta a fejét. – Megpróbálkoztak vele, és behaltak.

Ha anélkül akarjuk megérteni Muad-Dibet, hogy megértenénk halálos ellenségeit, a Harkonneneket, akárha az Igazságot akarnánk látni a Hamisság ismerete nélkül. Akárha a Fényt akarnánk látni a Sötétség ismerete nélkül. Nem lehetséges.

IRULAN HERCEGNŐ: *MUAD-DIB ÉLETE ÉS MŰVE*

Domborműví glóbusz volt, félig árnyékba borult, sebesen pörgette egy kövér, gyűrűktől csillogó kéz. A glóbusz egy bizarr formájú állványon állt a fal mellett, az ablak nélküli szobában, melynek többi falát tarka összevisszaságban borították a tekercesek, filmkönyvek, hangszalagok, képkazetták. Meleg fénybe borították a szobát a mozgatható szuszpenzormezőkben függő aranyló gömbök.

A szoba közepén tojásdad, nefritzöldben, rózsaszínben játszó, megkövült elakka-fából készült asztal állt. Szuszpenzorszékek sorakoztak körülötte, kettő közülük foglalt volt. Az egyikben egy tizenhat év körüli, kerek képű, mogorva tekintetű, sötét hajú ifjú ült, a másikban egy karcsú, alacsony, nőies arcú férfi.

Az ifjú és a férfi egyaránt a glóbuszt nézte, és a félig árnyékban levő embert, aki pörgette.

Kuncogás hallatszott a glóbusz mellől. A kuncogás dörgő basszus hangba ment át:

– Íme, Piter, a történelem legnagyobb embercsapdája! És a herceg egyenesen belesétál! Hát nem csodálatos dolgot művelek én, Vladimir Harkonnen báró?

– Csodálatosat bizony, báró – mondta a férfi. Lágy, dallamos tenor hangja volt.

A kövér kéz leereszkedett a glóbuszra, megállította a forgását. Most minden szem megállapodhatott a mozdulatlan felszínen, és láthatta, hogy ilyen glóbuszt csak dús-gazdag műgyűjtőknek vagy a Birodalom bolygóköormányzóinak készítettek. A császári iparművészek keze nyomát viselte magán. A szélességi és hosszúsági fokhálózat hajszálvékony platinaberakásból készült. A sarki jégsapkák tejgyémánt betétek voltak.

A kövér kéz megmozdult, a vastag ujj kirajzolt egy-egy részletet a felszínen.

– Figyeljétek hát meg! – dörgött a basszus hang. – Figyeld meg alaposan, Piter, és te is, Feyd-Rautha drágám, ezeket az elragadó barázdákat a hatvanadik északi és a hetvenedik déli szélességi fok között! Nézzétek a színüket, benneteket nem édes karamellre emlékeztet? És sehol sem látni tavak, folyók vagy tengerek kékjét! Aztán itt vannak ezek a bájos sarki jégsapkák... ugye, milyen picikék? Hát össze lehet téveszteni mással ezt a helyet? Az Arrakis! Csakugyan páratlan! Tökéletes helyszín egy páratlan diadalhoz!

Piter ajka mosolyra húzódott.

– És ha meggondoljuk, báró, hogy a Padisah Császár azt hiszi, a hercegnek adta a te fűszerbolygódat! Minő bizarr fintora a sorsnak!

– Képtelenséget beszélsz – dörögte a báró. – Azért mondd, hogy megzavard az ifjú Feyd-Rauthát, de az unokaöcsémet nem szükséges megzavarni!

A mogorva képű ifjonc megmozdult ültében, elsimított egy ráncot testhez álló trikóján, aztán hirtelen felült, ahogy halk kopogás hallatszott a mögötte levő ajtón.

Piter feltápászkodott, odament az ajtóhoz, kinyitotta annyira, hogy beférjen a postahenger. Becsukta az ajtót, kinyitotta a hengert, átfutotta. Kuncogott. Aztán újra felkuncogott.

– Mi az? – förmedt rá a báró.

– A bolond válaszolt, báró!

– Láttál már Atreidest, aki ellenállt a színpadias gesztus lehetőségének? – kérdezte a báró. – És mit mond?

– Szerfelett goromba, báró. Csak „Harkonnennek” szólít! Semmi „Nagyuram és Becses Unokatestvérem”, semmi rang! Semmi!

– Nagyon jó név – dörögte a báró, és a hangja türelmetlenségről árulkodott. – Mit üzen a kedves Leto?

– Ezt: „Visszautasítom ajánlatodat, hogy találkozzunk. Elégszer megismertem már csalárdtságodat, s ezt tudja minden ember.”

– És? – kérdezte a báró.

– Folytatom: „A kanly művészetének még mindig vannak rajongói a Birodalomban.” És így írta alá: „Leto, Arrakis hercege.” – Piter hahotázni kezdett. – Arrakis hercege! Hát ez... hát ez már szinte sok!

– Elhallgass, Piter! – szólt rá a báró. A nevetés megszűnt, mintha kikapcsolták volna. – Szóval kanly, mi? – kérdezte a báró. – Vérébosszú? És ezt a hagyományokban oly gazdag, régi szót használja, hogy a tudomásomra hozza, komolyan gondolja!

– Te megtetted a békülés gesztusát – mondta Piter. – A formákat megtartottad.

– Túl sokat beszélsz Mentát létedre, Piter – mondta a báró. Magában azt gondolta: *Hamarosan el kell tennem láb alól. Szinte semmi hasznát nem lehet már venni.* A báró átható tekintettel nézte a szoba másik felében álló orgyilkosát, azt fi-

gyelte, amit általában először vettek észre rajta az emberek: a szemét, a kékséget a kékségben, a félig lehunyt pillák mögött, a szemet, amelynek egyáltalán nem volt fehérje.

Piter arcán széles mosoly ragyogott fel. Mintha vigyorgó álarc lett volna, benne a szempár, mint két sötét üreg.

– No de báró! Sohasem volt édesebb a bosszú! A csalárdság remekművét látjuk magunk előtt: Leto kénytelen elcserélni a Caladant a Dűnére – nincs más választása, hiszen a Császár utasítja rá! Micsoda tréfamester vagy te, báró!

A báró fagyos hangon rászólt:

– Szájmenésed van, Piter?

– Ugyan, báróm, csak örvendezem! Te viszont... te féltékenységet érzel.

– Piter!

– Hohó, báróm! Hát nem sajnálatos, hogy egymagad nem tudtad kifundálni ezt az elragadó fondorlatot?

– Egy szép napon megfojthatlak, Piter...

– Semmi kétség, báró. Végre! De a jótétemény sosemvész kárba, igaz?

– Mit vettél be, Piter, veritet? Vagy szemutát?

– A félelem nélküli igazmondás meglepi a bárót – mondta Piter. Összeráncolta a homlokát, az arcán most a feszült töprengés torzképe jelent meg. – Hohó! Az a helyzet, báró, hogy én, mint Mentát, tudom, mikor küldöd el hozzám az ítéletvégrehajtót. Addig nem, amíg hasznomat veszed. Ha hamarabb megölelnél, pazarlás volna, mert még sok hasznomat lehet venni. Tudom, mire tanított meg az a szép Dűne bolygó: a takarékoskodásra! Igaz, báró?

A báró csak némán nézte Pitert.

Feyd-Rautha feszengett ültében. *Ezek a civakodó bolondok!* – gondolta. – *A nagybátyám nem tud vitatkozás nélkül szóba állni a Mentátjával. Azt hiszik, nincs más dolgom, mint hogy a huzakodásukat hallgassam?*

– Feyd! – szólt oda a báró. – Amikor idehívtalak, azt mondtam, figyelj és okulj. Okulsz?

– Igen, bácsikám! – Ügyelt, hogy kellően alázatos legyen a hangja.

– Néha elgondolkodom ezen a Piteren – mondta a báró. – Én akkor okozok fájdalmat, ha szükséges, ő viszont... esküszöm, hogy kifejezetten élvezi! Ami engem illet, én még tudok szájalmat érezni szegény Leto herceg iránt. Dr. Yueh nemsokára elbánik velem, és azzal befellegzett az Atreidéseknek. De Leto minden bizonnyal tudni fogja, kinek a keze irányította a befolyásolható doktort... és az a tudat borzasztó érzés lesz.

– Akkor miért nem arra utasítottad a doktort, hogy csendben és gyorsan döfjön egy kindzsalt a bordái közé? – érdeklődött Piter. – Szájalmat emlegetsz, de...

– A hercegnek mindenképpen tudnia kell róla, amikor a végromlását okozom – mondta a báró. – És a többi Nagy Házaknak tanulniuk kell belőle. A tudás megfékezi őket. Valamivel több mozgástérhez jutok. A szükség nyilvánvaló, de azért nem kell örülnöm is neki!

– Mozgástérhez! – mondta fitymálón Piter. – Már is rajtad a Császár szeme, báró! Túl merész húzásaid vannak. Egy napon a Császár ideküldi a Giedi Prime-ra egyik légiónyi sardaukarját, és azzal vége Vladimir Harkonnen bárónak!

– Szeretnéd látni, mi, Piter? – kérdezte a báró. – Élveznéd, ahogy a sardaukarcsapatok feldúlnák a városaimat, kifosztanak ezt a kastélyt. Azt élveznéd csak igazán!

– Ezt még kérdezi a báró? – suttozta Piter.

– Basharnak kellett volna lenned! – mondta a báró. – Túlzottan érdekel a vér és a fájdalom. Lehet, hogy elhamarkodottan ígértem neked az arrakisi zsákmányt.

Piter öt, furcsán affektáló lépéssel bent termett a szoba közepén, megállt közvetlenül Feyd-Rautha háta mögött. Hirtelen feszült lett a légkör a szobában, és az ifjú aggodalmas képpel tekintett föl Piterre.

– Ne játssz Piterrel, báróm! – mondta Piter. – Megígérted nekem Lady Jessicát! Nekem ígérted!

– Mire, Piter? – kérdezte a báró. – Fájdalomra?

Piter mereven nézte, egyre súlyosabb lett a csend.

Feyd-Rautha félrehúzta a szuszpenzorszéket, és megszólalt:

– Bácsikám, muszáj itt maradnom? Azt mondtad, hogy majd...

– Az én kedves Feyd-Rauthámnak fogytán a türelme – mondta a báró. Megmocant a glóbusz mellett, az árnyékban. – Csak türelem, Feyd! – Ismét a Mentát felé fordította a figyelmét. – És mi lesz a hercegivadékkal, a Paul gyerekekkel, drága Piterem!?

– A csapda a kezre juttatja, báró! – mormogta Piter.

– Nem azt kérdeztem. Ugyebár emlékszel, hogy azt jósoltad, a Bene Gesserit-boszorkány lányt fog szülni a hercegnek? Tévedtél, igaz, Mentát?

– Nem tévedek gyakran, báró – mondta Piter, és most először érződött félelem a hangjában. – Meg kell hagynod, nem szoktam sokszor tévedni! És te is tudod, hogy a Bene Gesseritek többnyire lányokat szoktak szülni. Még a császár hitvese is csak leánygyermekeket hozott a világra!

– Bácsikám – szólt közbe megint Feyd-Rautha –, azt mondtad, én itt valami fontosat fogok...

– No lám, az unokaöcsém! – mondta a báró. – Arra feni a fogát, hogy uralkodjon majd minden birtokomon, de egyelőre saját magán sem tud uralkodni!

– A báró megint megmozdult a glóbusz mellett, árnyék az árnyak között. – Nos hát, Feyd-Rautha Harkonnen, abban a reményben hívattalak ide, hogy némi bölcsességre taníthatlak. Jól megfigyelted kitűnő Mentátunkat? Tanulnod kellett volna valamit ebből az eszmecseréből!

– De bácsikám...

– Rendkívül jól működő Mentát, nem gondolod, Feyd?

– Igen, de...

– Ahá! Úgy bizony, *de!* De túl sok fűszert fogyaszt, úgy eszi, mint a cukorkát! Nézd meg a szemét! Akár egyenesen az arrakisi munkások közül jöhetett volna! Jól működik ez a Piter, *de* közben szenvedélyes, hajlamos az érzelmi kitörésekre. Jól működik ez a Piter, *de* közben olykor téved.

Piter halk, mogorva hangon szólalt meg:

– Azért hívtál ide, báró, hogy bírálattal rontsál a működésemen?

– Rontani a működéseden? Jobban ismersz te annál, Piter! Csak szeretném, ha az unokaöcsém tisztába jönne velem, milyen korlátai vannak egy Mentát képességeinek.

– Máris kiképzés alatt van az utódod? – csattant föl Piter.

– Utódod, neked? Ugyan, Piter, hol találhatnék én még egy ilyen agyafúrt, ilyen elvetemült Mentátot?

– Ugyanott, ahol engem találtál, báró.

– Csakugyan, esetleg ott – mondta tűnődve a báró. – Az utóbbi időben valóban labilisabbnak látszol. És amennyi fűszert megeszelsz...

– Túl költségesek a kedvteléseim, báró? Kifogásod van ellenük?

– Drága Piter, éppen a kedvteléseid kötnek énhozzám! Hogyan lehetne kifogásom ellenük? Csak azt akarom, hogy az unokaöcsém tisztába jöjjön mindezzel.

– Tehát kiállítási darab vagyok – mondta Piter. – Táncoljak a publikumnak? Mutassam be különféle képességeimet a kiváló Feyd-Rau...

– Pontosan! – vágott közbe a báró. – Kiállítási darab vagy! Maradj tehát csendben! – Feyd-Rauthára pillantott, szemügyre vette unokaöccse duzzadt, lebiggyedő ajkát, a Harkonnenek családi jegyét. Az ajak most félmosolyra húzódott. – Ez egy Mentát, Feyd. Bizonyos kötelességek teljesítésére van kiképezve és kondicionálva. Nem szabad megfélemlkezni azonban arról, hogy emberi testben helyezkedik el! Ez bizony komoly hátránya. Néha azt hiszem, hogy az ősöknek volt igazuk, a gondolkodó gépekkel.

– Azok játékszerek voltak hozzám képest! – horkant föl Piter. – Még te magad is többre volnál képes azoknál a *gépezeteknél!*

– Lehet – mondta a báró. – No mindegy... – Mélyet sóhajtott, böfögött egyet. – Most pedig, Piter, körvonalazd az unokaöcsémnek az Atreides-ház elleni hadjáratunk lényegesebb mozzanatait! Légy szíves Mentátként funkcionálni!

– Báró, óva intelek, ne bízz ilyen információt ilyen ifjú személyre! Az eddig megfigyelt...

– Ezt én ítélem meg! – mondta a báró. – Utasítalak, Mentát! Teljesítsd egyik kötelességedet a sok közül!

– Legyen hát – mondta Piter. Kihúzta magát, furcsán méltóságteljes pózt vett föl – mintha egy újabb álarc lett volna, amely azonban ezúttal az egész testét takarta. – Néhány standard nap múlva Leto herceg egész családja és udvara útnak indul az Űrliga hajóján az Arrakisra. A Liga nem a mi városunknál, Carthagnál, hanem Arrakeen városánál teszi ki őket. A herceg Mentátja, Thufir Hawat, arra a helyes következtetésre jut majd, hogy Arrakeent könnyebb megvédeni.

– Jól figyelj, Feyd! – mondta a báró. – Vedd észre az egymásba ágyazódó tervek szövevényét!

Feyd-Rautha bólintott, és azt gondolta: *Ez már más! A vén szörnyeteg végre megismertet a titkos dolgokkal is. Úgy látszik, tényleg engem akar megtenni az utódjának!*

– Van több érintőleges lehetőség is – mondta Piter. – Én arra következtetek, hogy az Atreides-ház az Arrakisra fog menni. Nem szabad azonban elvetnünk azt a lehetőséget sem, hogy a herceg arra szerződik a Ligával, hogy biztonságos helyre szállítsák, a rendszeren kívülre. Másokból hasonló körülmények között renegátok lettek, fogták a családi atomtechnikát, a pajzsokat, és elmenekültek az Impériumból.

– A herceg büszkébb annál – mondta a báró.

– A lehetőség fennáll – jegyezte meg Piter. – A végeredmény azonban a számunkra ugyanaz lenne.

– Egyáltalán nem lenne ugyanaz! – dördült rá a báró. – A hercegnek pusztulnia kell, és vele a dinasztiajának is!

– Ennek a legnagyobb a valószínűsége – mondta Piter. – Bizonyos előkészületek már előre szokták jelezni, ha egy Ház renegát lépésre szánja rá magát. A herceg látószólag semmi ilyesmit nem tesz.

– Úgy... – A báró felsóhajtott. – Folytasd, Piter!

– Arrakeenben – mondta Piter – a herceg és családja elfoglalja majd a Rezidenciát, amely előzőleg Fenring grófnak és Lady Fenringnek adott otthont.

– Csempészeti nagykövetünk... – A báró kuncogott.

– Milyen nagykövetünk? – kérdezte Feyd-Rautha.

– A bácsikád tréfásat mondott – világosította fel a Mentát. – Csempészeti nagykövetnek titulálta Fenring grófot, arra célozva, hogy a Császár érdekelt az arrakisi csempésztevékenységben.

Feyd-Rautha értetlen tekintettel meredt a nagybátyjára.

– Miért?

– Ne legyél olyan nehéz felfogású, Feyd! – förmedt rá a báró. – Mindaddig, amíg a Liga lényegében nincsen császári ellenőrzés alatt, hogyan is lehetne másképp? Hogyan mozoghatnak a kémek és az orgyilkosok?

Feyd-Rautha szája hangtalanul mozgott:

– Ó...

– A Rezidencián elterelő hadmozdulatokat szervezünk – folytatta Piter. – Merényletet fognak megkísérelni az Atreides-utód élete ellen, még az is lehet, hogy sikeres merényletet.

– Piter – hördült fel a báró –, arra utaltál, hogy...

– Arra utaltam, hogy véletlenek mindig történhetnek – mondta Piter. – És a merényletnek hitelesnek kell látszania!

– Ah, de olyan bájos teste van annak a legénykének! – mondta a báró. – Persze, potenciálisan veszélyesebb, mint az apja... ott van neki tanítónak az a boszorkány. Átkozott asszony! No mindegy... folytasd, Piter!

– Hawat rá fog jönni, hogy áruló van közöttük, aki a mi ügynökünk – mondta Piter. – A kézenfekvő gyanúsított dr. Yueh, aki csakugyan a mi emberünk. Hawat azonban utánanyomozott, és kiderítette, hogy a jó doktor a Suk Egyetemen végzett, és Birodalmi Kondicionálásban részesült, ezért veszélytelenül kezelheti akár a Császárt is. A Birodalmi Kondicionálásban vakon megbíznak. Az a vélemény, hogy a teljes kondicionálást nem lehet megszüntetni, mert belehal az illető. Mindazonáltal, ahogy valaki egyszer megjegyezte, a megfelelő emelővel egy bolygót is el lehet mozdítani. Mi megtaláltuk azt az emelőt, amely elmozdította a doktort.

– Hogyan? – kérdezte Feyd-Rautha. A meglepetéstől tátva maradt a szája. Hiszen *mindenki* tudta, hogy a Birodalmi Kondicionálást nem lehet kijátszani!

– Erről majd máskor – mondta a báró. – Folytasd, Piter!

– Yueh helyett – mondta Piter – egy rendkívül érdekes gyanúsítottat lökünk Hawat elé. Olyan képtelenség volna őt gyanúsítani, hogy éppen ez kelti majd fel Hawat figyelmét.

– Ki lesz az? – kérdezte Feyd-Rautha.

– Maga Lady Jessica – mondta a báró.

– Hát nem fenséges? – kérdezte Piter. – Hawat gondolatait úgy betölti majd ez a kérdés, hogy mentáti minőségében rosszabbul fog működni. Még az is lehet, hogy megpróbálja megölni Lady Jessicát! – Piter összeráncolta a homlokát. – De nem hiszem, hogy meg tudná tenni.

– Nem szeretnéd, mi? – kérdezte a báró.

– Ne zavarj! – mondta Piter. – Miközben Hawat el van foglalva Lady Jessicával, még jobban eltereljük a figyelmét néhány helyőrségi zendüléssel és hasonlókkal. A zendüléseket leverik majd. A hercegnek azt kell hinnie, hogy fokozatosan megszilárdítja a hatalmát, és biztonságban van. Aztán, amikor megérett rá az idő, jelt adunk Yueh-nek, és támadást indítunk főerőnkkel... ööö...

– Folytasd, mondj el neki mindent! – szolt a báró.

– Támadást indítunk, megerősítve két Harkonnen-egyenruhába öltözött sardaukarlégióval.

– Sardaukar... – rebegette Feyd-Rautha. Szeme előtt megjelentek a rettegett császári csapatok, a könyörtelen gyilkosok, a Padisah Császár fanatikus harcosai.

– Látod, mennyire megbízom benned, Feyd – mondta a báró. Ezt még csak megsejtenie sem szabad soha egyetlen másik Nagy Háznak sem, mert akkor a Landsraad esetleg egyesülne a Császári Ház ellen, és elszabadulna a káosz.

– A lényeg – szólalt meg Piter – a következő: mivel a Harkonnen-házat használják fel arra, hogy elvégezze a Császárság piszkos munkáját, előnyhöz jutunk. Szó, ami szó, veszélyes előny, de ha óvatosan használjuk ki, nagyobb gazdagságot juttat a Harkonnen-háznak, mint a Birodalom bármely másik Házának!

– Sejtelméd sincs róla, mekkora gazdagságról van szó, Feyd – mondta a báró. – A legmerészebb álmaidban sem képzeled! Először is, végleges igazgatói posztunk lesz a KHAFT-társaságban.

Feyd-Rautha bólintott. A gazdagság volt a fontos, és a KHAFT volt a kulcs hozzá. Mindegyik nemes Ház ki-kivett a társaság pénzesládájából, amennyit tudott, az igazgatói hatalom révén.

A KHAFT igazgatói posztjai jelentették a politikai hatalom igazi bizonyítékait; kézről kézre jártak, ahogy változott a szavazóerő a Landsraadon belül, ahogy a Landsraad ellensúlyozni igyekezett a Császárt és támogatóit.

– Leto herceg – mondta Piter – esetleg megpróbálhat elmenekülni az új fremensöpredékhez, a sivatag peremvidékére. Vagy megpróbálhatja a családját eljuttatni oda, a vélt biztonságba. Azt az utat azonban elállja Ófelsége egyik ügynöke, a bolygó ökológusa. Talán emlékszel rá: Kynes.

– Feyd emlékszik rá – mondta a báró. – Folytasd!

Piter vállat vont.

– Ha minden a terv szerint megy – mondta –, a Harkonnen-ház alhűbéri jogot kap az Arrakisra egy standard éven belül. A nagybátyád rendelkezik majd a joggal. Az ő személyes megbízottja uralkodik majd az Arrakison.

– Még nagyobb hasznunkra – mondta Feyd-Rautha.

– Úgy bizony – mondta a báró. Magában hozzátette: *Így is lesz igazságos. Elvégre mi szedtük ráncba az Arrakist... leszámítva azt a néhány korcs frement, akik a sivatag peremén bujkálnak... meg pár jól kezelhető csempészt, akik szinte ugyanolyan szorosán kötődnek a bolygóhoz, mint a bennszülött munkaerő.*

– És a Nagy Házak tudni fogják, hogy a báró végzett az Atreidesekkel – mondta Piter. – Tudni fogják.

– Tudni fogják – mondta szinte suttogva a báró is.

– És az a legszebb – tette hozzá Piter –, hogy a herceg is tudni fogja. Máris tudja! Máris érzi, hogy szorul a hurok.

– Való igaz – mondta a báró, és egy csepp szomorúság volt a hangjában. – Akár akarja, akár nem, tudnia kell... szegénynek!

A báró megmozdult, otthagya az Arrakis-glóbuszt. Ahogy kilépett az árnyékból, mintha hirtelen testet öltött volna – hatalmas, gigantikus kövér testet. Sötét köntösének redői alatt az alig látható kiemelkedések arról árulkodtak, hogy a rengeteg hájat részben a testéhez erősített hordozható szuszpenzorok tartják. Ténylegesen úgy kétszáz standard kilót nyomhatott, de a lába nem bírta volna el ötvennél többet.

– Éhes vagyok! – mondta dörgő hangon, gyűrűkkel ékes kezével megdörgölte duzzadt ajkát, és zsírpárnáktól övezett szemével lenézett Feyd-Rauthára. – Hozass ételt, drágaságom! Együnk egyet, mielőtt lepihenünk!

Ahogy Késes Szent Alia mondta: „A Tisztelendő Anyának egyesítenie kell magában a kurtizán fortélyos csáberejét a szüz istennő érinthetetlen fenéségével, dinamikus egyensúlyban tartva e tulajdonságokat mindaddig, amíg fiatalságának ereje engedi. Mert amikor a fiatalság és szépség elmúlik, rájön majd, hogy a kettő közötti hely, melyet addig feszültség töltött ki, a ravaszság és találékonyság kútfője lett.”

IRULAN HERCEGNŐ: CSALÁDI KOMMENTÁROK MUAD-DIBRÓL

– Nos, Jessica, mit tudsz felhozni a mentségedre? – kérdezte a Tisztelendő Anya. A Caladan-kastélyban végéhez közeledett a nap, Paul próbatételének a napja. A két nő egyedül volt Jessica nappalijában, Paul pedig a szomszédos, hangszigetelt Meditációs Szobában várakozott.

Jessica a déli ablakok felé fordult. Láta, mégsem látta az alkony színözönét a rét, a folyó felett. Hallotta, mégsem hallotta a Tisztelendő Anya kérdését.

Volt egyszer egy másik próbatétel is – oly sok éve már. Egy cingár, bronzhajú lány, kinek testét már a serdülés kínjai gyötörték, belépett Gaius Helen Mohiam Tisztelendő Anya, a Wallach IX. bolygó Bene Gesserit-iskolája Főproktorasszonyának irodájába... Jessica lenézett a jobb kezére, behajlította az ujjait, eszébe jutott a fájdalom, a rémület, a harag.

– Szegény Paul... – suttopta.

– Kérdeztem valamit, Jessica! – csattant fel követelőzően az öregasszony.

– Mi? Ó... Jessica nagy erőfeszítéssel visszatért a múltból a jelenbe, és szembe fordult a Tisztelendő Anyával, aki a két nyugati ablak közötti kőfal előtt ült. – Mit akarsz, mit mondjak?

– Mit akarok, mit mondjál? Mit akarok, mit mondjál? – Az öreg hang kegyetlen gúnnyal majmolta a fiatalabbikat.

– Igen, fiút szültem! – fortyant fel Jessica. Tudta, hogy szántsándékkal gerjesztik most haragra.

– Megmondtuk neked, hogy csak leányokat szüljél az Atreidesnek!

– Olyan sokat jelentett neki... – mentegetőzött Jessica.

– Te pedig kevélységedben úgy gondoltad, meg tudod szülni a Kwisatz Haderachot!

Jessica fölszegte a fejét.

– Megéreztem a lehetőségét.

– Csak az vezérelt, hogy a drágalátos herceged fiúgyermekre vágyott! – förmedt rá az öregasszony. – De az ő vágyai itt nem jönnek számításba. Egy Atreides-lányt össze lehetett volna adni egy Harkonnen-sarjjal, és áthidalni a szakadékot. Te viszont reménytelenül összekuszáltál mindent! Most lehet, hogy elveszítjük mind a két vérvonalat!

– Te sem vagy tévedhetetlen – mondta Jessica. Rezzentelen szemmel állta a szúrós tekintetet. Rövid hallgatás után az öregasszony azt mormogta:

– Ami megtörtént, megtörtént.

– Megfogadtam, hogy sohasem bánom meg a döntésemet – mondta Jessica.

– Milyen nemes tóled! – mondta gúnyos hangon a Tisztelendő Anya. – Sohasem bánod meg, ugye? Majd meglátjuk, amikor számkivetett leszel, vérdíjjal a fejedben, és mindenki csak azt lesi, hogyan végezhet veled meg a fiaddal!

Jessica elsápadt.

– Nincs más lehetőség?

– Más lehetőség? Ilyet kérdezhet egy Bene Gesserit?
– Csak azt kérdezem, hogy mit látsz a jövőben a te magasabb rendű képességeiddel.
– Azt látom a jövőben, amit láttam a múltban is. Nagyon jól tudod, hogyan alakulnak a dolgaink, és hogyan alakítjuk őket. A faj tudatában van halandó voltának, és fél, hogy megreked az evolúciója. A vérünkben van az ösztön, hogy minden rendszer nélkül összevegyítsük a génanyagot. A Császárság, a KHAFT-társaság, a Nagy Házak mind csak hordalék az áradat felszínén.
– A KHAFT – mormolta Jessica. – Gondolom, már el is döntötték, hogyan osztják el az arrakisi zsákmányt.
– Ugyan, mi az a KHAFT? Korunk szélkakasa – mondta az öregasszony. – A Császár és barátai kezében van most a KHAFT igazgatósági szavazatainak ötvenkilenc egész hatvanöt század százaléka. Persze, hogy kiszagolják, hol van a haszon, és aztán, amikor mások orrát is megcsapja ugyanannak a haszonnak a szaga, változik a szavazati erőviszony! Ilyen úton halad a történelem, lányom!
– Éppen erre van most szükségem – mondta Jessica. – Történelmi áttekintésre!
– Ne komolytalankodjál, te lány! Te is jól tudod, hogy milyen erők vesznek körül bennünket. Hárompólusú civilizáció vagyunk: egyfelől a Császári Udvar, másfelől a Landsraad, a Nagy Házak Szövetsége, közöttük pedig a Liga, az átkozott csillagközi szállítási monopóliumával. A politikában a háromláb a legingatagabb építmény. Önmagában sem volna valami szívdertítő, de tovább ront rajta a feudális kereskedőkultúra, amely szinte teljesen elfordul a tudománytól.
Jessica keserű hangon szólalt meg:
– Hordalékok az áradat felszínén... Ez a darab uszadék itt Leto herceg, ez meg a fia, ez itt pedig a...
– Ó, hallgass már, lányom! Amikor elkezdted, akkor is teljesen tisztában voltál vele, hogy borotvaélen kell táncolnod!
– „Bene Gesserit vagyok: csak azért élek, hogy szolgáljak” – idézte Jessica.
– Így igaz – mondta az öregasszony. – Most már csak abban reménykedhetünk, hogy meg tudjuk akadályozni, hogy ettől minden lángba boruljon, meg tudunk menteni valamit a kulcsfontosságú érvonalakból.
Jessica behunyta a szemét, érezte, hogy könnyek préselődnek ki a szempillái alól. Leküzdötte a belső remegést, a külső remegést, az egyenetlen pulzust, a tenyere izzadását. Kisvártatva megszólalt:
– Az én hibám, megfizetek majd érte.
– És veled együtt a fiad is fizet érte.
– Megoltalmazom majd, amennyire csak tudom.
– Megoltalmazod! – csattant fel az öregasszony. – Nagyon jól tudod, milyen veszélyes az! Ha túlzottan oltalmazod a fiadat, Jessica, nem lesz majd benne erő *sem-miféle* végzet beteljesítésére.
Jessica elfordult, kinézett az ablakon a sűrűsödő sötétségbe.
– Valóban olyan szörnyűséges az a bolygó, az Arrakis?
– Elég rossz, de nem elviselhetetlen. A Missionaria Protectiva már bejárta, és egy kicsit megpuhította.
A Tisztelendő Anya feltápáskodott, lesimított egy ráncot a köntösén.
– Hívd be a fiút! Nemsokára távoznom kell.
– Muszáj?
Az öregasszony arca meglágyult.
– Jessica, lányom, bárcsak a helyedre állhatnék, magamra vehetném a szenvedéseidet! De mindannyiunknak a magunk útját kell végigjárunk.

– Tudom.

– Olyan drága vagy nekem, mint bármelyik saját lányom, de nem engedhetem, hogy ez a kötelesség rovására menjen.

– Megértem... hogy így kell lennie.

– Hogy mit tettél, Jessica, és miért tetted, mind a ketten tudjuk. De mert nem akarok neked rosszat, meg kell mondanom, nem valószínű, hogy a fiacskád lesz a Bene Gesserit Totalitás! Nem szabad hiú reményeket táplálnod magadban.

– Jessica kirázta a szeméből a könnyeket. Haragos mozdulat volt.

– Úgy viselkedel, hogy megint kislánynak érzem magamat, mintha föl kellene mondanom az első leckét! – Nagy erőfeszítéssel mondta ki: – „Az ember sohasem engedhet az állatnak.” – Zokogás rázta meg a testét, de száraz maradt a szeme. Hal-kan nyögte ki: – Olyan magányos vagyok!

– Ezt kellene megtenni az egyik próbának – mondta az öregasszony. – Az igazi emberek szinte mindig magányosak. Most hívd be a fiút! Hosszú és ijesztő napja volt. De jutott ideje rá, hogy gondolkodjék és emlékezzék, nekem pedig föl kell tennem a további kérdéseket az álmairól!

– Jessica bólintott, odalépett a Meditációs Szoba ajtajához, kinyitotta.

– Paul, légy szíves, gyere be!

– Paul vonakodó lassúsággal lépett be. Úgy meredt az anyjára, mintha idegen lett volna. Gyanakvó óvatossággal felhőzta el a tekintetét, amikor a Tisztelendő Anyára pillantott, de ezúttal biccentett neki, úgy, ahogy az ember a vele egyenrangúnak biccent. Hallotta, ahogy az anyja becsukta mögötte az ajtót.

– Fiatalember – szólt az öregasszony –, térjünk vissza azokra az álmokra!

– Mit akarsz?

– Minden éjjel szoktál álmodni?

– Nem olyasmit, amit érdemes megjegyezni. Vissza tudok emlékezni mindegyik álmomra, de van, amelyikre érdemes, van, amelyikre nem.

– Honnan tudod, melyik milyen?

– Egyszerűen tudom.

– Az öregasszony tekintete Jessicára ugrott, aztán vissza a fiúra.

– Mit álmodtál az éjszaka? Érdemes visszaemlékezni rá?

– Igen. – Paul behunyta a szemét. – Egy barlang volt az álomban... és víz... meg egy lány volt ott, nagyon sovány, nagy szemű. Az egész szeme kék volt, nem volt fehérje. Beszéltem vele, elmeséltem neki, hogy itt, a Caladanon találkoztam egy Tisztelendő Anyával. – Paul kinyitotta a szemét.

– És amit elmondtál annak az idegen lánynak – hogy találkoztál velem –, az történt meg ma?

– Paul elgondolkodott egy pillanatra.

– Igen. Elmondtam a lánynak, hogy eljöttél, és az idegenség bélyegét ütöttem rád.

– Az idegenség bélyegét... – mondta szinte suttogva az öregasszony, megint Jessicára pillantott, aztán vissza Paulra. – Mondd csak, Paul, gyakran álmodol dolgokról, amelyek aztán pontosan úgy történnek meg, ahogy megálmodtad?

– Igen. És arról a lányról már korábban is álmodtam.

– Igazán? Ismered?

– Ismerni fogom.

– Mesélj róla!

– Paul ismét lehunyta a szemét.

– Sziklák között vagyunk, valami védett kis helyen. Beesteledett, majdnem teljes a sötétség, de meleg van. A sziklák között, egy nyíláson át homokdombokat látok. Várunk... várunk valamire... arra, hogy találkozzam valakikkel. A lány fél, de pa-

lástolni próbálja előttem, én pedig izgulok. A lány azt mondja: „Mondd el, milyen a szülőbolygód, Usul! Milyenek ott a vizek?” – Paul kinyitotta a szemét. – Nem furcsa? Az én szülőbolygóm a Caladan. Még csak nem is hallottam Usul nevű helyről!

– Csak ennyi az egész álom? – ösztökélte Jessica.

– Nem. De lehet, hogy engem szólított Usulnak – mondta Paul. – Ez most jutott az eszembe. – Megint lehunyta a szemét. – Arra kér, beszéljek a vizekről. Megfogtam a kezét. Azt mondom, hallgasson meg egy verset. És elmondom a verset, de meg kell magyaráznom néhány szót, hogy mi a fövény, a hullámverés, a moszat meg a sirály.

– Miféle vers az? – kérdezte a Tisztelendő Anya.

Paul kinyitotta a szemét.

– Csak Gurney Halleck egyik szimfonikus költeménye szomorú időkre.

Paul mögött Jessica megszólalt:

*Emlékszem: tüzeckénk ég a fövényen,
füstje sós,
Az árnyak a fenyők alatt
tömörek, tiszták, mozdulatlanok.
Sirályok ülnek a part peremén,
zöldön a fehér.
Szél támad a fenyők között,
meginognak az árnyak,
szárnyat bontanak a sirályok,
sikoltozás tölti be az eget,
hallom, végigsüvít a szél a fövényen,
hallom a hullámverést,
látom, hogy a tűzünktől
perzselődik a moszat.*

– Ez az – mondta Paul.

Az öregasszony pár pillanatig szótlánul, fürkészően nézte, mielőtt megszólalt:

– Fiatalember, én a Bene Gesserit főnökasszonyaként a Kwisatz Haderachot keresem, azt a férfit, aki maradéktalanul magunkfajta lehet. Az anyád látja benned ezt a lehetőséget, de ő anyaszemmel néz. Lehetőséget én is látok, de nem többet.

Elhallgatott. Paul látta, hogy azt várja, ő mondjon valamit. Ő is hallgatott, várt.

Egy idő múlva a Tisztelendő Anya szólalt meg:

– Jól van, ahogy akarod. Vannak rejtett mélységeid, azt elismerem.

– Most elmehetek? – kérdezte a fiú.

– Nem érdekel, mit tud mondani neked a Tisztelendő Anya a Kwisatz Haderach-ról? – kérdezte Jessica.

– Már mondta, hogy akik megpróbálkoztak vele, meghaltak.

– De egy-két útbaigazítást adhatok, hogy miért vallottak kudarcot – mondta az öregasszony.

Útbaigazításról beszél – gondolta Paul –, de igazában fogalma sincs semmiről. Fennhangon csak annyit mondott:

– Tessék, adj!

– És füttyülsz rám, igaz? – Fanyarul elmosolyodott, új ráncok hálója terült szét az öreg arcon. – Jól van! Tehát: „Ami enged, az uralkodik.”

A fiú elképedt. Ez az öregasszony olyan elemi dolgokról akarja felvilágosítani, mint a jelentésen belüli ellentmondás? Azt hiszi, hogy az anyja semmire sem tanította meg?

– Ez az útbaigazítás? – kérdezte.

– Nem azért vagyunk itt, hogy szócsatát vívjunk, vagy a szavak jelentésén huza-kodjunk – mondta az öregasszony. – A fűzfa enged a szélnek, és zavartalanul él, amíg egy napon már sok fűzfa lesz, és útját állják a szélnek. Ez a fűzfa célja.

Paul rámeredt. Azt mondta, *célja*, és a fiú érezte, hogy szinte nekirontott a szó, újra megfertőzte a félelmetes cél tudatával. Hirtelen haragot érzett az öregasszony iránt: ostoba vén boszorkány, csak úgy dőlnek belőle a közhelyek!

– Azt hiszed, én lehetek az a Kwisatz Haderach – mondta. – Rólam beszélsz, de egy szót sem szólsz arról, hogy miként segíthetünk az apámon. Hallottam, amit az anyámmal beszéltél. Te úgy viselkedsz, mintha az apám halott volna. Márpedig nem az!

– Ha bármit lehetne tenni érte, megtettük volna – mondta komoran az öregasszony. – Téged talán képesek leszünk megmenteni. Nem biztos, de lehetséges. Az apádért azonban semmit sem tehetünk. Amikor megtanulod ezt tényként tudomásul venni, akkor elsajátítottál valami *igazi* Bene Gesserit-tudást.

Paul látta, milyen megrendülést okoztak ezek a szavak az anyjának. Villogó szemmel meredt az öregasszonyra. Hogy mondhat ilyet az apjáról? Mitől olyan biztos magában? Egész lénye háborgott.

A Tisztelendő Anya Jessicára nézett.

– Tanítgatod a fiút a Módszerre, igaz? Látom rajta a jeleit. A te helyedben én is ezt tettem volna, és ördög vigye a szabályokat!

Jessica bólintott.

– Most pedig nyomatékosan ajánlom – mondta az öregasszony –, hogy térj el a szokásos képzési sorrendtől. A fiadnak a tulajdon biztonsága érdekében szüksége van a Hangra. Már jó úton jár, de mind a ketten tudjuk, mennyivel többre lesz szüksége... és milyen szüksége lesz rá! – Odalépett Paul elé, lenézett rá. – Minden jól, ifjú ember! Remélem, sikerrel jársz. De ha nem... előbb-utóbb akkor is célt érünk.

Még egyszer Jessicára pillantott. Összevillant a szemük, mintha valamiben megegyeztek volna maguk között. Aztán az öregasszony suhogó köntőssel kiviharzott a szobából, egy pillantást sem vetett hátra. Gondolataiban már nyoma sem volt sem a szobának, sem a benne levőknek.

De Jessica még látta egy pillanatra a Tisztelendő Anya arcát, ahogy elfordult. Könnyek csillantak meg a ráncok között. Azok a könnyek ijesztőbbek voltak, mint minden más szó vagy jel, amit aznap váltottak.